

N:o 5.

Ank. till Riksd. kansli den 11 febr. 1907, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lättnader i värnpliktsöfningen för värnpliktig, som är medlem i skytteförening.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 128, anför herr *Hörnstén*:

»Under en följd af år har den frivilliga skytterörelsen tagit allt större fart inom vårt land, tack vare det stöd den erhållit från statens sida och det intresse, som däraf uppväckts. Emellertid torde det med skäl kunna befaras, att detta intresse kan komma att slappas oakadt de statsbidrag, som erhållas, om ej andra mera direkta fördelar beredas skytteföreningsmedlemmarna. Den på 1860-talet så lofvande skarpskytterörelsen, som sedermera nästan helt och hållet dött ut, innan den nuvarande skytterörelsen uppstod, är ju ett varnande »gif akt» om att i tid gifva skytterörelsen ett så kraftigt stöd för sin fortsatta tillvaro, att en dylik tillbakagång, som skarpskytterörelsen visade, måtte omöjliggöras, så länge ett försvarsväsende måste finnas.

Det är ej nog med att skytterörelsen uppbäres af intresserade »landstormsmän» ur de ekonomiskt välsituerade klasserna, utan denna rörelse bör om möjligt utgöra ett led i den allmänna värnpliktsutbildningen och sålunda kunna omfattas af *alla* klassers *värnpliktsduglige* män med samma

intresse. Därigenom finge den ock karaktären af ett verkligt fosterlandsförsvar.

Men för att nå detta mål, nämligen att intresset för deltagandet i en skytteförening må blifva ännu större och uthålligt, bör det medföra någon fördel vid värnpliktsutbildningen. Det är nog ganska antagligt, att endast utdelning af skyttepris och medaljer icke i längden kan vara tillräckligt för intressets vidmakthållande. För det stora flertalet af folkets söner spelar en vinstpokal t. o. m. mindre roll än ett skyttemärke, ty pokalen kan han endast visa en trängre vänkrets, men märket får han tillfälle visa alla han möter såsom ett bevis på den skicklighet han förvärfvat sig som säker skytt. Om därför i stället för dylika belöningar vissa lättnader i värnpliktsöfningarna medgäfvos de värnpliktige, som vid inskrifningen kunde uppvisa af skytteföreningen utfärdadt *point-bevis* öfver uppnådd skjutskicklighet, skulle detta i hög grad befästa skytterörelsens framtid.

Vidare torde vara att tänka på, om det icke utan alltför stora svårigheter också skulle kunna uti skytteföreningarna förekomma vissa öfningar i strategiska rörelser, hvilket också kunde tillgodoräknas vid värnplikts fullgörande, så att densamma t. ex. kunde *förkortas* med åtskilliga dagar.

Det är ju högst vanskligt för en icke fackman att i detta hänseende gifva de lämpligaste anvisningarna. Men med kännedom om allmogemännens syn på saken, huru han känner bördan af den allmänna värnplikten och huru han som ifrig medlem i en skytteförening ofta uttalar önskan om att skytterörelsen borde så understödjas, att det *för de värnpliktige blefve en gifven fördel* att redan några år *före* värnpliktsinskrifningen tillhöra en skytteförening, så har jag, trots afslag å liknande motioner 1904, likväl dristat å nyo föra denna tanke fram till Riksdagens bepröfvande.

På grund af dessa förhållanden tror jag ock, att ett steg i här angifna riktning skulle verka åtskilligt till hämmande af den ovilja mot värnplikten, som nu så ofta uppenbarar sig, äfven om denna ovilja i många fall måste anses härleda sig af andra orsaker, hvilka icke häraf upphäfvas.

Under alla förhållanden borde en utredning genom Kungl. Maj:ts försorg vara värd sin kostnad. Kanske att just därigenom blefve upptäckt en utväg att omlägga hela vårt försvarsväsende på en mera folklig och frivillig basis med mindre kostnad och större effektivitet.

Jag vågar därför vördsamt föreslå, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda möjlig-

heten af lätnader i värnpliktsöfningen för värnpliktig, som är skytteföreningsmedlem, samt för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill utredningen kan föranleda.»

Såsom motionären omnämner, väcktes vid 1904 års riksdag inom Andra Kammaren liknande motioner som den nu föreliggande, hvilka dock, på hemställan af tillfälligt utskott, af kammaren afslogos. I hithörande delar yttrade därvid det tillfälliga utskottet:

»Slutligen har utskottet att taga i skärskådande frågan, om en del af militäröfningarna, och i så fall huru stor, skulle kunna efterskänkas värnpliktige, hvilka förete vederbörliga intyg om skjutskicklighet, inhämtad i skytteföreningarna.

Det råder intet tvifvel om, att det skulle vara ett starkt stöd för dessa föreningar, om en dylik förmån kunde beviljas, särskildt om befrielsen från militäröfningarna kunde utsträckas till någon afsevärd tid. För de värnpliktige vore en sådan befrielse säkerligen också mycket välkommen.

Utskottet kan dock icke inse, huru den åtminstone för närvarande skulle låta sig lämpligen genomföra. För det första måste den begränsas till fotfolket, då för de öfriga hufvudvapnen färdighet att handtera geväret icke äger samma betydelse. Vidare ingå i elementen för fotfolkets utbildning icke blott skjutfärdighet, utan också utom åtskilligt annat marschfärdighet. För att inrätta sådana öfningar för de medlemmar, hvilka ännu icke gjort militärtjänst, äro skytteföreningarna icke ordnade. Och man har icke förnummit, att de skulle vara benägna att därutinnan träda i spåren af de gamla skarpskytteföreningarna, hvilka på sådant sätt förvärfvade åt sina medlemmar frihet från första årets på den tiden blott fjorton dagar långa vapenöfningar.

Rekrytutbildningen vid fotfolket börjar med marsch- och riktöfningar, utom instruktion och gymnastik under kortare eller längre tid, allteftersom truppens utbildning det fordrar. Denna utbildning påskyndas gifvetvis däraf, att truppen är uppblandad med rekryter, hvilka kunna skjuta och marschera. Efter rätt kort tid vidtaga redan de första små utmarscherna med öfningar i terräng, och härutöfver skulle i allt fall någon befrielse icke kunna äga rum, liksom den icke heller utan rubbning af öfningarnas regelbundna gång kan inträda under deras fortgång.

I hvad mån de fältskjutningar, hvilka alltmera utbreda sig bland skytteföreningarna och hvilka äro ägnade att åstadkomma en värdefull förmåga att röra sig i terräng, en gång kunna utveckla skyttarnes krigsduglighet därhän, att någon del af öfningstiden kan efterskänkas, torde ännu vara för tidigt att yttra sig om.

Under sådana förhållanden och då vidare för truppens utbildning till en militär organisation är af vikt fullständig samöfning af dess beståndsdelar, där icke öfningstiden är ganska lång, äfvensom då från skytteföreningarna själfva icke gjort sig gällande någon önskan i den här omhandlade riktningen, synes den af båda motionärerna ifrågasatta befrielsen af skjutskickliga värnpliktige från en del af rekrytutbildningen icke vara att förorda.»

Lagutskottet delar det tillfälliga utskottets ofvannämnda uppfattning och då motionären icke ens antydtt, att numera äro för handen sådana förändrade förhållanden, som rubba giltigheten af hvad det tillfälliga utskottet sålunda anfört, hemställer lagutskottet,

att förevarande motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 februari 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Herr *Cederberg* har begärt få antecknadtt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
